

BURSA SIRAMEŞELER ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2024/13

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 29/2/2024 tarih ve 2024/270 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Merkez Hakkındaki Genel Bilgiler.....	2
B. Merkez Personeli	3
C. Koruma Altında Bulunan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	5
A. Fiziksel Koşullar.....	5
B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları	7
C. Sağlık Hizmetleri	8
Ç. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri.....	10
D. Beslenme.....	10
E. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam	11
F. Dış Dünya İle İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim.....	14
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	16
A. Değerlendirme	16
B. Tavsiyeler.....	16
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	16
2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	18

BM	: Birleşmiş Milletler
ÇOKİM	: Çocuk Koruma ve İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanunun 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Çocuk Evleri Sitesi; 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanun'un 12'nci (Ek: 1/2/2007-5579/1 md.; Değişik: 6/2/2014-6518/14 md.) maddesi uyarınca: *“Korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluşlardır.”*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda çocukların koruma altına alındığı yerlere ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında 26/7/2023 tarihinde Bursa Sırameseler Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'ne **haberli** bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... , Uzman Psikolog ... , Sosyal Hizmet Uzmanı ... ,

UNICEF Türkiye görevlileri ... ve ... ile Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

7. Ziyaret, Merkez Müdürü ile yapılan ilk görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede UÖM olarak TIHEK'in görev ve yetkileri, ziyaretin amacı, ziyaretin türü ve ziyarette kullanılacak olan yöntem hakkında bilgiler verilmiştir. İdareden, Merkezde bulunan çocuklar, Merkezin günlük işleyişi ve personel hakkında genel bilgiler alınmış, Merkezdten talep edilen bilgi ve belgelerin listesi İdareye verilmiştir. Ardından Merkezde çocukların kaldıkları evler sırasıyla ziyaret edilmiş, hâlihazırda Merkezde bulunan tüm çocuklar ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Akabinde idari binada bulunan sağlık servisi, psiko-sosyal servis ve ortak alanlar Ziyaret Heyeti tarafından yerinde incelenmiştir. Tüm görüşmelerin ardından Merkez İdaresi ile kapanış toplantısı yapılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun Merkez İdaresi ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği ve tekrar takip ziyareti yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 22/9/2022 tarihli ve 2022/662 sayılı Kurul kararı ile Başkanlık Makamınının 21/7/2023 tarihli ve 24632 sayılı oluruna istinaden 26/7/2023 tarihinde, Bursa Sırameşeler Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğüne gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve görüşmelerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkındaki Genel Bilgiler

9. Bursa ili Osmangazi ilçesinde hizmet veren Merkez, 5762 metrekare kapalı alana ve 7410 metrekare açık alana sahiptir.

10. Merkez, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü oluru ile Sırameşeler Kız Yetiştirme Yurdu ve Çocuk Yuvası olarak 2010 yılında hizmet vermeye başlamıştır.

11. Merkez; Çocuk Evleri Sitesi ve Çocuk Koruma ve İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi (ÇOKİM) olarak hizmet vermektedir.

12. Merkez kampüsü içerisinde bulunan evlerden biri ÇOKİM olarak ayrılmıştır. Kabul sürecine alınan çocuk hakkında bu birim tarafından kişiye uygun sosyal hizmet modeli belirlenmekte, hakkında bakım tedbiri uygulanmasına karar verilen çocuk için Merkeze kabul işlemleri yapılmaktadır.

B. Merkez Personeli

13. Merkezde çalışan personele ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır:

ÜN VAN	MEVCUT PERSONEL SAYISI
Müdür	1
Müdür Yardımcısı	2
Sosyal Çalışmacı	2
Psikolog	2
Çocuk Gelişimcisi	4
Sosyolog	1
Hemşire	4
Öğretmen	6
Çocuk Eğiticisi	1
Diyetisyen	1
Büro Memuru	2
Bilgisayar İşletmeni	2
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	1
Yurt Yönetim Personeli	1
Teknisyen	2
Hizmetli	6
Bakım Personeli	51
Temizlik Personeli	9
Güvenlik Görevlisi	5
Şoför	1

TOPLAM

104

14. Merkez personelinin; çözüm odaklı terapi eğitimi, çocuk koruma hizmetleri karar destek mekanizmalarının güçlendirilmesi eğitimi, akran zorbalığı ile mücadele eğitimi, ÇOKİM eğitimi, bakım personeline yönelik eğitimler aldığı ancak personelin insan hakları, kişiler arası iletişim ve işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin özel bir eğitim almadığı öğrenilmiştir.

15. Merkez personelinin genel olarak hassas gruplara (bilhassa çocuklara) yaklaşımları konusunda yeterli donanım ve bilgiye sahip olduğu bununla birlikte bakım personelinin krize müdahale anlamında geliştirilmesi amacıyla hizmet içi eğitimlerin planlandığı aktarılmıştır.

16. Merkezdeki İdari personel ve Meslek Elemanlarının hafta içi 08.00-17.00 saatleri arasında; Bakım, Temizlik ve Güvenlik personelinin 7 gün 24 saat esası ile çalıştığı öğrenilmiştir.

C. Koruma Altında Bulunan Kişiler

17. Merkezin Çocuk Evleri Sitesi için 90, ÇOKİM için 9 olmak üzere toplam 99 kapasitesi bulunmaktadır.

18. Merkezde 0-12 yaş aralığında kız ve erkek, 13-18 yaş aralığında sadece kız çocuklarına hizmet verilmektedir.

19. Merkeze 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremlerinin ardından bölge illerinden gelen erkek çocukların yerleştirildiği, bu nedenle Merkezde barındırılan 13-18 yaş grubu kız çocuklarının ilde hizmet veren başka bir kuruluşa nakledildiği, ziyaret tarihi itibarıyla Merkezde 0-12 yaş kız ve erkek çocuklar ile deprem bölgesinden gelen 13-18 yaş erkek çocuklarının barındırıldığı bilgisi edinilmiştir. Depremzede çocukların geldikleri illere nakillerinin yapılmasının ardından 13-18 yaş grubu kız çocuklarının yeniden Merkeze yerleştirileceği öğrenilmiştir.

20. Merkezde kayıtlı 151 çocuk bulunmakta olup bu çocukların; 21'i izinli, 4'ü izinsiz ayrılan, 13'ü kabul işlemleri devam eden, 3'ü hastanede tedavi altında olan, 8'i sosyal etkinlik kapsamında (kampta) Kurum dışındadır. Ziyaret tarihinde Merkezde fiilen 102 çocuk kalmaktadır.

21. Merkezde 30 çocuğun zihinsel engelli, 7 çocuğun hem zihinsel hem de bedensel engelli, 3 çocuğun ise bedensel engelli olduğu öğrenilmiştir.

22. Çocukların evlere dağılımının cinsiyet ve yaş durumları dikkate alınarak yapıldığı İdare tarafından belirtilmiştir. Kardeşlerin aynı evde kalabildiği bununla birlikte yaş ve cinsiyet durumları ile birbirlerini olumsuz etkileme nedenleri göz önüne alınarak kardeşlerin farklı evlerde kalmalarının uygun görülebildiği, farklı evlerde kalan kardeşlerin birbirleri ile görüştürülmelerinin sağlandığı belirtilmiştir.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

23. Merkezde 3 katlı toplam 11 ev bulunmaktadır. Evlerin hepsi aynı tarzda yapıya sahip olup 338 metrekare büyüklüğündedir.

24. Merkezdeki evlerin zemin katı ortak alanlardan, üst katı çocuk odalarından ve çatı katı ise depo, etkinlik odaları ve balkondan oluşmaktadır.

25. Merkezde bulunan her bir evde 3 yatak odası, 2 etüt odası, 1 mutfak, 1 salon, 2 tuvalet ve 2 banyonun bulunduğu görülmüştür. Evlerde buzdolabı, çamaşır makinesi, kurutma makinası, mutfak malzemeleri, televizyon, klima, yemek masası, etüt dolapları, kişisel dolaplar, yataklar, bazalar, yorgan, nevresim, yastık, halılar, kişisel temizlik malzemeleri ve gıda malzemelerinin bulunduğu görülmüştür. Merkezde çocukların kaldıkları evlerin tamamı ziyaret edilmiş, evlerin aynı standartlarda tefrişatının yapıldığı görülmüştür.

26. Çocukların bireysel odalarının, evde kalmakta olan çocuk sayısına bağlı olarak 3 veya 4 kişilik olduğu öğrenilmiştir. Çocukların bireysel odalarında yer alması gereken eşyalarda bir eksiklik tespit edilmemiştir.

27. Evlerin genel olarak temiz ve düzenli olduğu, genel temizliğin temizlik personeli ve bakım personeli tarafından yapıldığı gözlemlenmiş, temizlik hususunda Merkezde kalan çocuklara da sorumluluk verildiği öğrenilmiştir.

28. Merkezde çocukların güvenliğinin sağlanması adına çeşitli fiziksel önlemlerin alındığı gözlemlenmiştir. Evlerde, pencere kilitleri ve tel korumalık, prizlerde koruyucu, tuvalet kilitleri, çocukların düşmemesi adına materyal korkuluklar ve yangın söndürücü sistemler bulunduğu görülmüştür. Bununla birlikte bazı evlerde elektrik prizlerinin çocukların erişebileceği yükseklikte olduğu, dolapların sabitlenmediği, kalorifer petekleri ile bazı eşyalara (masa, komodin, yatak başlığı gibi eşyaların sivri köşeleri) çocukların korunması adına kaplama yapılmadığı görülmüştür.

29. 0-1 yaş grubu ile 1-3 yaş grubunda bulunan çocukların evlerinde yerlerin yumuşak bir malzeme ile kaplı olduğu, ortak alanlarda çeşitli ve çok sayıda oyuncağın bulunduğu, yatakların kenarlarının korumalı olduğu, nevresim ve yastıkların temiz olduğu gözlemlenmiştir.

30. Ziyaret edilen evlerden bazılarında kapı eşiklerinde bulunan alüminyum yapılı şeritlerin ve parke üzerindeki çivilerin dışarı çıkmış olduğu ve özellikle küçük yaştaki çocukların bulunduğu göz önüne alındığında bu durumun çocukların yaralanmalarına sebebiyet verebileceği değerlendirilmiştir. Ayrıca bazı evlerin giriş katlarında çok sayıda karıncanın bulunduğu görülmüştür. Merkez İdaresi tarafından düzenli olarak ilaçlama yapıldığı ancak evlerin müstakil olması nedeniyle sorunun çözülemediği ifade edilmiştir.

31. Bazı evlerde tamir ve tadilat gereksiniminin bulunduğu, kırık ve sökülmüş duşa kabinlerin bulunduğu görülmüştür.

32. Merkez bahçesinde çocukların zaman geçirebilecekleri spor alanları, çardaklar, oyun parkı ve yeşil alan bulunduğu görülmüştür.

33. Merkezde içerisinde sağlık servisi, kütüphane, el sanatları atölyesi, konferans salonu ve personel odaları bulunan 2050 metrekare alana sahip 3 katlı 1 idari bina bulunmaktadır.

34. Merkezde ısınma ve sıcak su temininin doğalgaz ile sağlandığı öğrenilmiştir. Merkezde 7 gün 24 saat sıcak su bulunmaktadır. Kendileriyle görüşme yapılan çocuklar ısınma ve sıcak suya erişimle ilgili herhangi bir problem olmadığını dile getirmişlerdir.

35. Havalandırmanın ise tüm kat ve odalarda bulunan pencereler ve ortak alanlarda bulunan klimalar ile sağlandığı görülmüştür.

36. Merkezde yangın alarm sisteminin kurulu olduğu ve yangın söndürme için gerekli ekipmanların bulunduğu görülmüş, kontrol edilen yangın söndürme tüplerinin dolu olduğu ve son kullanım tarihlerinin geçmemiş olduğu tespit edilmiştir.

37. Merkezin Türk Standartları Enstitüsü (TSE) Erişilebilirlik belgesinin bulunduğu belirtilmiş, Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemelerde de Merkezin erişilebilir olduğu gözlemlenmiştir.

38. Evlerin ortak alanlarında ve idari binada toplam 43 güvenlik kamerasının bulunduğu, mahremiyetin sağlanması adına evlerin diğer bölümlerinde kamera bulunmadığı görülmüştür. Kamera kayıtlarının geçmişe dönük olarak 6 aya kadar saklanabildiği öğrenilmiştir. Kamera kayıtlarının Kurum Müdür odasında bulunan televizyondan izlenebildiği bu nedenle kamera görüntülerinin sürekli açık olmadığı ve bir personel tarafından düzenli olarak kontrolünün sağlanamadığı görülmüştür.

39. Merkezde elektrik kesintisi durumunda kullanılan bir jeneratörün bulunduğu öğrenilmiştir.

B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları

40. Ziyaret Heyeti tarafından koruma altına alınan çocuklarla birebir gerçekleştirilen görüşmelerde çocukların genel olarak Merkez personelinden memnun olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte görüşme gerçekleştirilen bazı çocuklar buldukları evde kendilerinden yaşça büyük olan çocuklar tarafından zorbalığa maruz kaldıklarını, sorumlu bakım personeli tarafından kendilerinden yaşça büyük olan çocukların kendilerini cezalandırmalarına göz yumulduğunu iddia etmiştir. Çocukların belirttiği tarihe ait kamera görüntüleri incelenmek istenmiş, evde bulunan kameranın 3 Temmuz - 17 Temmuz arasında hiç kayıt almadığı anlaşılmıştır. Merkez İdaresi tarafından evde klimayla ilgili bir sorun nedeniyle klima ile yan yana duran kamera kablolarına bir çocuk tarafından yanlışlıkla müdahale edilmiş olduğu ve kamera kablosunun çıkması nedeniyle kayıtlarda aksamaların bulunduğu ifade edilmiştir. Yapılan incelemede kameranın 3 Temmuz tarihinde aldığı son kaydın klimanın yanındaki kablolarla müdahale eden bir çocuğun görüntüleri olduğu anlaşılmıştır. Ancak yaklaşık 14 günlük bir süre boyunca kameranın çalışmadığı Merkez İdaresi tarafından tespit edilememiş ve tespitten ardından herhangi bir tutanak düzenlenmemiştir.

41. Ziyaret Heyeti tarafından anlık olarak incelenen kamera görüntülerinde bir evde bakım personeli ve okul öncesi kız çocuklarının ortak alanda bulunduğu ve kendilerinden yaşça büyük, başka bir evde kalan bir kız çocuğunun da küçük çocukların yanında bulunduğu ve televizyon seyredildiği görülmüştür. Devam eden görüntülerde yaşça büyük olan kız çocuğu tarafından küçük bir kıza zorbalık yapıldığı, bakım personeli tarafından da olayın görmezden gelindiği görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından bu gibi olaylara şahit olan çocukların da onurunun zedelenebileceği, böyle durumlarda bakım personeli tarafından herhangi bir müdahalede bulunulmamasının diğer çocuklarda da çaresizliğe ve kabullenişe neden olacağı değerlendirilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından akran zorbalığı ile ilgili gerekli önlemlerin gecikmeksizin alınması, özellikle bakım personeli dâhil olmak üzere tüm personelin bu konuda uyarılması, gerekli önlemlerin alınması ve eğitimlerin verilmesi gerektiği Merkez İdaresi ile paylaşılmıştır. Ziyaret sonrasında Merkez tarafından gönderilen bilgi ve belgelerden, konuya dair bakım personeli hakkında gerekli soruşturmanın başlatıldığı ve sürecin devam ettiği anlaşılmıştır.

42. Merkez İdaresi tarafından çocukların herhangi bir şikâyet ya da talepleri olduğunda doğrudan ev sorumluları ve yönetimle konuşabildiği, aynı tarz şikâyetlerin başka çocuklar tarafından da ifade edilmesi halinde il müdürlüğünden muhakkik talep edildiği ve şikâyetlerin sonuçlandırıldığı ayrıca çocukların Merkez İdaresi ile ilgili şikâyetlerini konum olarak Merkezin tam karşısında bulunan il müdürlüğüne de iletebildiği ifade edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar yapılan görüşmelerde, istek ya da şikâyetlerini öncelikle ev sorumlularıyla görüştiklerini, genellikle istek ve şikâyetlerinin çözüldüğünü ancak daha ciddi ve çözülmeyen durumlarda yönetimle de görüşebildiklerini belirtmiştir.

43. Merkezde son 5 yıl içerisinde hakkında disiplin soruşturması süreci yürütülen 6 personel bulunduğu bu personelden 2'sinin koruması altında hizmet alana yönelik kötü muamelede bulunmak nedeniyle 3 yevmiye kesme cezası ile cezalandırıldığı, 2 personelin hem amirleri tarafından işi ile ilgili verilen emir ve talimatları yerine getirmemekten hem de koruması altında hizmet alana yönelik kötü muamelede bulunmak nedeniyle 3+4 yevmiye kesme cezası ile cezalandırıldığı, 1 personelin şahsi menfaat sağlamak amacıyla koruma altına alınan çocuklardan ödünç para istemek nedeniyle 1 yevmiye kesme cezası ile cezalandırıldığı, 1 personelin ise Ziyaret Heyeti tarafından kamera görüntülerinin izlenmesi sırasında koruması altında bulunan çocuklara büyük bir çocuk tarafından zorbalık yapılmasına şahit olmakla birlikte müdahalede bulunmayan bakım personeli olduğu ve soruşturmanın devam ettiği öğrenilmiştir.

C. Sağlık Hizmetleri

44. Merkezin sağlık servisi bulunmaktadır. Merkez sağlık servisinde 4 hemşire görev yapmaktadır. Ayrıca Merkezde görevli tüm bakım personelinin ve diğer personelin ilk yardım eğitimi aldığı öğrenilmiştir.

45. Merkezde mesai saatleri içerisinde meydana gelen ve sağlık servisinin müdahale etme yetkisi çerçevesinde gelişen acil durumlara Merkezde görevli hemşireler tarafından ilk müdahalenin yapıldığı, tıbbi müdahale gerektiren durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi'nin arandığı ve ambulans talep edildiği belirtilmiştir. Mesai saatleri dışında oluşan acil durumlarda ise hastanenin çok yakın olduğu ve 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ekiplerden destek alındığı ifade edilmiştir.

46. Merkeze yeni gelen çocukların kabul muayenesinin hastanede görevli çocuk hekimleri tarafından yapıldığı öğrenilmiştir.

47. Sağlık servisinde yapılan incelemede çocukların sağlık dosyalarının düzenli bir şekilde tutulduğu, ilaçların steril ve düzenli bir şekilde muhafaza edildiği, çocukların ilaç listelerinin hemşireler tarafından düzenlendiği görülmüştür. Bununla birlikte serviste acil durum çantasının bulunmadığı, acil bir durumda ihtiyaç olabileceği düşünülen malzemelerin (sargı bezi, yara bandı, pamuk vs.) bulunduğu ancak malzemeler arasında acil durum çantasında bulunması gereken tüm malzemelerin (portatif oksijen seti, oksijen maskesi, airway¹, ambu² vs.) bulunmadığı görülmüştür.

48. Merkezde 45 çocuğun psikiyatrik ilaç kullandığı ve hastanede görevli psikiyatristler tarafından düzenli olarak muayene edildiği belirtilmiş, Merkezde ise hemşireler tarafından ilaç takiplerinin yapıldığı öğrenilmiştir.

49. Hastane randevularının sağlık servisi tarafından planlandığı ve Merkez araçlarıyla bakım elemanı veya grup sorumluları eşliğinde çocukların hastaneye götürüldüğü öğrenilmiştir.

50. Çocukların rutin boy ve kilo takip kontrollerinin hemşireler tarafından yapıldığı belirtilmiş, söz konusu kontrol listeleri görülmüştür.

51. İlçe sağlık müdürlüğünden çocukların dış kontrolleri için ekiplerin geldiği, muayenelerin ardından gerekli tedavilerin yapılması adına ilgililerin polikliniklere yönlendirildiği, çocukların dişle ilgili talepleri halinde de hastane randevusu alınarak tedaviye götürüldüğü öğrenilmiştir. Ayrıca Merkez İdaresi tarafından, gözlük kullanan ve görme problemi yaşayan çocukların da rutin göz muayenelerinin takip edildiği ve hastaneden randevu alınarak sağlık kuruluşlarına götürüldüğü belirtilmiştir.

52. Kendileriyle görüşme yapılan çocuklar rahatsızlandıkları takdirde evlerde bulunan grup sorumlusuna durumu bildirerek revirde muayene olabildiklerini ve gerekmesi halinde devlet hastanesinden randevu alınarak hastaneye götürüldüklerini belirtmiştir.

53. Görüşme gerçekleştirilen çocuklardan biri dişile ilgili ortodonti tedavisinde sorun yaşadığını, tedavisinin ilerlemediğini belirtmiştir. Konu ile ilgili görüşme gerçekleştirilen personel, ilgili çocuğun alması gereken tedavinin Bursa ilinde çocuk ortodonti hekimi olmadığı için ilerlemediğini, çocuğun İstanbul, Ankara gibi başka bir ilde tedavi edilmesi gerektiğini ancak başka bir ilde hastane naklinin sağlanması hususunda hekimlerin nakli onaylamadığını belirtmiştir. Ziyaretin son görüşmesi esnasında durum İdareye iletilmiş, konu ile özel olarak ilgilenileceği ifade edilmiştir. Daha sonra Merkez tarafından iletilen bilgi ve belgelerden çocuğun hastane sevklerinin yapıldığı ve tedavisine başlandığı bilgisi edinilmiştir.

¹ Airway, tıbbi bir cihazdır ve çoğunlukla solunum yolunun tıkanmasını engellemek için kullanılır.

² Ambu, nefes almayan veya yeterince nefes almayan hastalara pozitif basınçlı ventilasyon sağlamak için yaygın olarak kullanılan elde tutulan bir cihazdır.

Ç. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

54. Psiko-sosyal servis birimi, çocuklar ile yapılan ilk görüşme sonrası ilgili formların doldurulup uygulama planının oluşturulduğu, hazırlanan planlamalar doğrultusunda çocuğun ihtiyaçlarının takip edildiği, psiko-sosyal gelişimi ile ilgili çalışmalar yapıldığı, kabul ve ayrılış işlemlerinin gerçekleştirildiği birimdir.

55. İdareden, Merkeze çocuğun kabulünün yapıldığı gün itibari ile Merkez kurallarının anlatıldığı, varsa sorularının cevaplandırıldığı, birlikte kalacağı çocuklarla ve personel ile tanıştırıldığı, Merkezin gezdirilerek tanıtıldığı öğrenilmiştir. Bu süreçte çocuğun Merkeze uyum sağlamasına yönelik çalışmalar gerçekleştirildiği, çocuğun uyum sorunu yaşaması halinde bu durumun nedenleri araştırılarak gerekli mesleki çalışmalar sürdürüldüğü ve gerekirse çocukla ilgili grup değişikliklerinin yapılabildiği bilgisi edinilmiştir.

56. Merkezde psiko-sosyal servis personeli tarafından, hırçın, öfkeli ve benzeri davranış problemi olan çocuklara yönelik özel çalışmalar yapıldığı, bu çocuklara merhamet duygusunu aşımak amacıyla huzurevinde kalan yaşlılarla birlikte çeşitli faaliyetlerin yaptırıldığı belirtilmiştir.

57. İlgili personel tarafından, Merkeze yeni gelen çocuklar için grup etkinliği veya grup çalışması yapılarak uyum çalışmalarının yapıldığı ve her çocuk için bireysel yaşam planlarının hazırlandığı ve dosyalarında tutulduğu ifade edilmiştir.

58. Merkezde ziyaret tarihi itibariyle gönüllü aile olma talebi bulunmaması nedeniyle gönüllü aile yanına verilen çocuk bulunmadığı bilgisi edinilmiştir.

59. Merkezde ziyaret tarihi itibariyle koruyucu aile hizmet modelinden yararlanan 29 çocuğun bulunduğu ve 8 çocuğun da koruyucu aileye verilme çalışmalarının devam ettiği ve bu çocukların uyum sürecinde olduğu öğrenilmiştir.

60. Koruma ve bakım altına alınmış çocukların eğitim ve yaş durumlarına göre harçlık aldıkları, harçlıkların grup sorumluları tarafından haftalara bölünerek pazartesi ve cuma günleri çocuklara imza karşılığı teslim edildiği, bu günler dışında ihtiyaç olması durumunda da harçlıkların kontrollü bir şekilde verildiği öğrenilmiştir.

D. Beslenme

61. Merkezde yemek yapımı için kullanılacak malzemelerin yıllık olarak ihale yoluyla temin edildiği ve yemeklerin evlerde bakım personeli tarafından hazırlandığı belirtilmiştir,

görüşme yapılan çocuklar tarafından yemeklerin yeterli, doyurucu ve lezzetli olduğu ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından da yemekler 7-12 yaş kız çocuklarının bulunduğu evde çocuklarla birlikte yenilmiş, yemeklerin lezzetli ve doyurucu olduğu değerlendirilmiştir.

62. Çocukların yaşlarına uygun besinlerin evlerde hazırlandığı, 0-18 yaş aralığında çocuklara bakım hizmeti veren bir Merkez olması nedeniyle her yaş grubuna özel besinler verildiği ve yaş aralığına göre alınması gereken besinlerin ayrı ayrı planlandığı öğrenilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yemek listeleri kontrol edilmiş, her yaş grubuna özel yemek listelerinin diyetisyen tarafından hazırlandığı ve yemeklerin çeşitli olduğu görülmüştür. Ayrıca özel beslenmesi gereken ya da bir hastalığı bulunan her bir çocuk için ayrı ayrı yemek listelerinin oluşturulduğu ve listelerde yemeklerle ilgili çocuk özelinde nelere dikkat edilmesi gerektiğine dair detaylı uyarıların da bulunduğu görülmüştür.

63. Merkezde içme suyunun şebeke suyuna takılan arıtma cihazları ile elde edilen sularla sağlandığı, düzenli olarak arıtma cihazlarının filtre temizliklerinin yapıldığı belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından da gün içerisinde Merkezde çocukların içtiği sulardan içilmiş, suyun tadı, kokusu ve renginde bir sorun olmadığı ve içilebilir durumda olduğu gözlenmiştir. Ayrıca kontrol edilen belgelerden içme suyunun, 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliği’ne göre standartlara uygun olduğu anlaşılmıştır.

64. Kendileri ile görüşme yapılan çocuklar tarafından, mutfakları istedikleri zaman kullanabildikleri, malzeme temininde güçlük yaşamadıkları, Merkez bütçesinden karşılanamayan ihtiyaç duydukları ürünleri ise kendi harçlıkları ile karşıladıkları ifade edilmiştir.

E. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam

65. Merkezde koruma ve bakım altına alınan çocukların, Merkeze kabulünün ardından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan yazışmalar doğrultusunda Merkeze yakın olan okullara kayıtlarının yapıldığı öğrenilmiştir.

66. Çocukların okula ulaşımının ilkokul ve ortaokul seviyesindeki çocuklar için okul servisleri ile sağlandığı, ortaöğretim grubundaki çocukların ise belirli bir süre görevli personel ile daha sonra kendi başına toplu taşıma araçları ile ulaşımını sağladığı, ulaşım ödeneklerinin Merkez bütçesinden sağlandığı bilgisi edinilmiştir.

67. Merkez İdaresi tarafından; deprem bölgesinden gelen çocuklardan okula gitmek istemeyenlerin bulunduğu, çocukların okula gitmeleri konusunda desteklendiği, okula gitmek istemeyen çocukların çeşitli spor dallarına yönlendirildiği belirtilmiştir.

68. Merkezde üniversite sınavlarına hazırlanan çocukların olduğu bilgisi alınmıştır. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar, deprem sonrası buraya gelmelerinin ardından da dershaneye gönderildiklerini, üniversite sınavına hazırlık konusunda kendilerine yardımcı olduğunu belirtmiştir.

69. Ziyaret edilen evlerde bulunan bazı çocukların üçüncü sınıfa devam etmelerine rağmen okuma yazma bilmedikleri gözlemlenmiştir. Bu çocuklarla ilgili gerekli eğitim-öğretim çalışmalarının yapılması ve düzenli takiplerinin sağlanması gerektiği Merkez İdaresi ile paylaşılmıştır.

70. Merkezde, Halk Eğitim Merkezinden görevlendirilen eğitimcilerin çocuklara dersleri konusunda yardımcı olduğu, özellikle matematik derslerine ağırlık verildiği bilgisi edinilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar da matematik, resim ve el sanatları derslerinin devam ettiğini belirtmiştir. Ayrıca yaz aylarında Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından görevlendirilen öğretmenler tarafından değerler eğitimi verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret tarihinde belirtilen eğitimlerin verildiği gözlemlenmiştir.

71. Merkezde eğitimlerine devam eden çocukların ödev ve araştırma yapmaları için bilgisayar odasının bulunduğu ayrıca her evde de danışman öğretmenin kontrolünde kullanılabilen bir bilgisayarın bulunduğu görülmüştür. Yapılan incelemede bilgisayar odasında bulunan bilgisayarların ve evlerde bulunan bilgisayarların internet bağlantısının olmadığı görülmüştür.

72. Merkezde kalan çocuklar için Merkez dışında da çeşitli kursların düzenlendiği bilgisi edinilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar arasında lisanslı olup profesyonel anlamda spor çalışmalarını yürüten çocukların da bulunduğu öğrenilmiş, çocuklar tarafından haftanın 3-4 günü badminton, yüzme, futbol ve bocce kurslarına devam edildiği ifade edilmiştir.

73. Merkez İdaresi tarafından; çocukların genel olarak Merkez içinde etkinlik yapmak istemedikleri, bu nedenle Merkez dışı etkinliklere ağırlık verildiği, ayrıca bir kursa katılmak isteyen ya da eğitim almak isteyen çocuk sayısına bağlı olarak kursların açıldığı, yeteri sayıya ulaşılmaması halinde talep eden çocukların Merkez dışında ilgili kursa gönderildiği belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar tarafından, belirli bir alanda yeteneği bulunan çocukların talep ettikleri kurslara gönderilebildiği belirtilmiştir.

74. Yaz döneminde çocukların Gençlik ve Spor Bakanlığı koordinesinde gerçekleştirilen Manisa ve Osmaniye kamplarına katıldığı ayrıca İznik ve Erdek'te bulunan

otellerde de yaz tatillerini geçirdikleri öğrenilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar tarafından da bu hususlar doğrulanmıştır.

75. Merkezde çocuklarla gönüllü olarak ilgilenen kurum ve kuruluşların bulunduğu ve bu kurum ve kuruluşlarla düzenli olarak eğitim ve etkinliklerin düzenlendiği belirtilmiştir.

76. Merkezde kütüphanenin bir bağışçı tarafından yeni yaptırıldığı, henüz kitap alım sürecinin devam ettiği, aktif olarak kullanılmaya başlanmadığı öğrenilmiştir. Kütüphanede bilgisayarlar, satranç takımları ve çeşitli masa oyunlarının bulunduğu görülmüştür.

77. Merkezde bulunan konferans salonunda sinema gösterimi, özel günlerde gösteriler ve etkinliklerin yapıldığı öğrenilmiştir. Yapılan incelemede konferans salonunda projeksiyon ve ses sistemlerinin bulunduğu görülmüş bununla birlikte salonda klima bulunmadığı için salonun çok sıcak ve bunaltıcı olduğu gözlemlenmiştir.

78. Merkezde bulunan atölyelerde takı yapma, örgü, keçe iğneleme, ipek koza, yastık işleme, dikiş, ahşap boyama, resim gibi pek çok etkinliğin yapıldığı öğrenilmiştir. Ayrıca engelli çocukların özellikle el kaslarının gelişimine yönelik çalışmaların yapıldığı ve görme engelli çocuklarla seramik ve oyun hamuru çalışmalarının yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen çocuklarda Merkezde çeşitli etkinliklerin yapıldığını belirtmiştir. Yapılan incelemede çocuklar tarafından yapılan çok sayıda eserin evlerin ve İdari binanın farklı yerlerinde sergilendiği görülmüştür.

79. Görüşme gerçekleştirilen 7-12 yaş grubundaki kız çocukları oyun parkının 13-18 yaş grubundaki erkek çocukların evlerinin bulunduğu bölümde yer aldığını bu sebeple kendilerinin kullanımına geçici olarak izin verilmediğini bununla birlikte kendilerinin de oyun parkından yararlanmak istediklerini ve hamak talebinde bulduklarını dile getirmişlerdir.

80. Her evin günlük yaşam planının bulunduğu, çocuklara günlük hayatlarını idame ettirebilecek yaşam becerilerini kazanmaları amacıyla ev işlerinde sorumluluk verildiği ve çocukların günlük ev işleri rutinine katılım sağladıkları öğrenilmiştir.

81. Merkezde bulunan koruma altındaki çocukların okul sonrası etüt, etkinlik, televizyon izleme ve sosyal faaliyet saatlerinin belirli bir plan çerçevesinde oluşturulduğu bilgisi edinilmiştir.

82. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar tarafından evde yapmış oldukları faaliyetler ile katıldıkları etkinliklerden haftalık olarak puanlama sistemine tabi oldukları, puanlama sistemine göre tablet vs. kullanımlarına izin verildiği bununla birlikte puanlama sisteminde neden eksi ya da artı puan aldıklarının kendilerine bildirilmediği, daha net kriterleri olan puanlama sisteminin uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

83. Aynı Merkezde farklı evlerde kalan kardeşler için cumartesi günlerinin görüşme günü olarak belirlendiği, bunun dışında bahçede karşılaşmaları halinde de görüşebildikleri hem İdare hem de çocuklar tarafından belirtilmiştir. Bununla birlikte yapılan incelemelerde kardeşler arasındaki ilişkinin çok sınırlı olduğu gözlemlenmiş, kardeşlerin mümkün olduğunca bir arada tutulmasının, bunun mümkün olmadığı hallerde ise daha sık görüştürülmesinin çocuğun yüksek yararı gereğince daha uygun olacağı değerlendirilmiştir.

84. Merkezde 0-6 yaş grubunda olan çocukların bulunduğu evlerde 2 bakım personeli ve 1 temizlik personelinin bulunduğu, 7-12 ve 13-18 yaş grubundaki çocukların bulunduğu evlerde ise 1 bakım personeli ve 1 temizlik personelinin görev yaptığı öğrenilmiştir. Evlerin genel olarak yemek, temizlik ve bakım işlerinden bu personelin sorumlu olduğu bilgisi edinilmiştir.

85. Merkezde çocukların banyo ihtiyaçlarının küçük çocuklar için haftanın 2 günü belirli bir rutin çerçevesinde ve ihtiyaç halinde her zaman, büyük çocuklar için ise ihtiyaca bağlı olarak her zaman karşılandığı ifade edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar da banyo konusunda bir sorun yaşamadıklarını, istedikleri zaman erişebildiklerini belirtmiştir.

86. Çocukların kıyafetlerinin kaldıkları evde yıkandığı ve kurutulduğu öğrenilmiştir. Yapılan incelemede çocukların kıyafetlerinin temiz, cinsiyetlerine ve mevsime uygun olduğu ve tek tip olmadığı gözlemlenmiştir. Görüşme yapılan çocuklar tarafından da konuya dair bir şikâyette bulunulmamıştır.

F. Dış Dünya İle İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

87. Merkezde koruma ve bakım altında bulunan çocuklara, hafta sonu ve tatillerde ne kadar süre ile izin verileceğine ve kimlerle görüştürüleceğine, çocuk hakkında verilmiş koruyucu ve destekleyici tedbir kararı ile kişisel ilişki tesisi hakkında verilen mahkeme kararları göz önünde bulundurularak yapılacak sosyal inceleme doğrultusunda kuruluş koordinasyon komisyonu tarafından karar verildiği öğrenilmiştir.

88. Çocuklara psiko-sosyal destek programını aksatmayacak şekilde bir yıl içinde fasıllı ya da fasılsız olarak 60 güne kadar izin verilebildiği belirtilmiştir. Çocukların aile bağlarının güçlendirilmesi amacıyla, ihtiyaç duyulması halinde, bu sürenin 30 güne kadar uzatılabildiği bilgisi alınmıştır. İzin dönüşü çocuk ve ailesiyle izin dönemine ilişkin görüşmelerin yapıldığı, raporlandığı ve dosyasında muhafaza edildiği görülmüştür.

89. Merkezde kalan çocukların sosyal inceleme raporu ile uygun görülmesi halinde tatil süresince yatılı olarak aile yanına gidebildiği, aynı zamanda aile bireylerinden çocuğu

ziyaret eden kişilerin olması durumunda; çocuğun grup sorumlusu eşliğinde yüz yüze görüştürüldüğü ifade edilmiştir.

90. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar, aileleriyle görüşmek istediklerini İdareye bildirdiklerinde, İdarenin çocukları kurallara uymaları durumunda aileleri ile görüştüreceklerini belirterek umutlandığını ancak herhangi bir ilerleme olmadığını ve aileleriyle uzun süre görüşemediklerini belirtmişlerdir. Bu durum Merkez İdaresine sorulduğunda, çocukların aileleriyle görüşmemelerinin Merkezden kaynaklı olmadığı, çocukların ailelerinin çocukları ziyarete gelecekleri ya da yanlarına alacaklarına dair umutlandıkları ancak ziyaretlerine gelmemeleri nedeni ile çocukların hayal kırıklığına uğradığı dile getirilmiştir.

91. Merkezde 15 yaş ve üzerinde olan çocuklara haftanın belirli günlerinde çarşı ve market izni verildiği, 15 yaş altı çocukların ise 15 yaş üstü çocuklarla veya personel ile birlikte Merkez dışına gönderildiği bilgisi edinilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar tarafından da bu hususlar teyit edilmiştir.

92. Merkeze kabulü yapılan çocukların kabul dosyasının incelendiği ve görüşmeler yapıldığı, bu inceleme ve görüşmeler neticesinde aile üyeleri ile görüşmesinde bir sakınca olmadığı değerlendirilen çocukların haftada bir gün meslek elemanı ya da grup sorumlusu eşliğinde telefon ile görüştürüldüğü belirtilmiştir. Aile veya çocuktan talep gelmesi durumunda görüşmelerin sağlandığı ifade edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar tarafından talepleri halinde aileleri ile telefonda görüşmelerinin sağlandığı, herhangi bir görüşme sınırının bulunmadığı belirtilmiştir.

93. Merkezde cep telefonu kullanımının yasak olduğu öğrenilmiştir. Bununla birlikte deprem bölgesinden gelen çocuklar için bu kuralın geçici olarak askıya alındığı, akşam toplanmak üzere gündüz çocukların cep telefonu kullanımlarına izin verildiği öğrenilmiştir. Ziyaret sırasında deprem bölgesinden gelen çocukların kendilerine ait cep telefonlarını kullanabildikleri görülmüştür. Çocuklar cep telefonlarını kullanabildiklerini ancak Merkezde kablosuz internet ağı bulunmaması nedeniyle kendi operatörlerine bağlı internet paketlerini kullandıklarını ve bunun yetersiz olduğunu, Merkezde kablosuz internet ağının bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

94. TIHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, çocuklarla izole görüşmeler yapılabilmesi için gerekli önlemler titizlikle alınmış ve talep edilen bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, hem Merkez Müdürünün hem de Merkez personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

95. Merkez personeline düzenli aralıklarla insan hakları, kişiler arası iletişim ve işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitimlerin verilmesi,

96. Çocukların güvenliğinin sağlanması adına, evlerde elektrik prizlerinin küçük çocukların erişemeyeceği yüksekliğe alınması, dolapların duvara sabitlenmesi ve eşyalara koruyucu kaplama yapılması,

97. Merkezde tamir ve tadilat gereksinimi bulunan tüm alanların (kapı eşiklerinde bulunan çıkmış şeritler, parke üzerindeki dışarı çıkmış çiviler, kırık ve sökülmiş duşa kabinler dâhil olmak üzere) kontrol edilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması,

98. Evlerde genel olarak gözlenen karınca probleminin çözülmesi amacıyla daha etkili bir yöntem uygulanması,

99. Kamera kayıtlarının izlenebildiği ayrı bir odanın oluşturulması ve görevli bir personel tarafından düzenli aralıklarla kontrolünün sağlanması,

100. Güvenlik kameralarına müdahale edilmesi sonucunda oluşabilecek muhtemel problemlerin önlenmesi amacıyla, evlerde bulunan güvenlik kameralarının çocukların müdahale edemeyeceği şekilde konumlandırılması ve kameralarda yaşanabilecek herhangi bir arıza durumunda kontrol sistemlerine gerekli uyarıların bildirileceği bir sistemin kurulmasının sağlanması,

101. Deprem bölgesinden gelen erkek çocuklarının, başta akran zorbalığı olmak üzere oluşabilecek çeşitli olumsuz durumlardan korunmalarını sağlamak amacıyla yaşlarına uygun şekilde evlere yerleştirilmesi,

102. Akran zorbalığı ile ilgili gerekli önlemlerin gecikmeksizin alınması, başta bakım personeli dâhil olmak üzere tüm personelin bu konuda bilinçlendirilmesi, gerekli önlemlerin alınması ve ilgililerin çocuk koruma, çocuk güvenliği, çocukla iletişim konularında eğitimler almasının sağlanması,

103. Sağlık servisinde içinde gerekli malzemeler bulunan acil durum çantasının hazır hale getirilmesi,

104. Üçüncü sınıfta olmasına rağmen okuma yazma bilmeyen çocuklar için gerekli eğitim-öğretim çalışmalarının yapılması,

105. Bilgisayar odasında bulunan bilgisayarlar ile evlerde bulunan bilgisayarların internet bağlantısının çocuklara güvenli ve kontrollü internet kullanım imkânı oluşturmak için gerekli önlemler de alınarak sağlanması,

106. Konferans salonunun yaz aylarında da etkin kullanılabilmesi için salona klima taktırılması,

107. Bahçede bulunan oyun parkının erkek ve kız çocuklar arasında eşit süre ile kullanıma açık tutulması ya da uygun şekilde ve aynı standartlarda bir oyun parkının daha yapılması ve çocukların hamak talebinin yerine getirilmesi,

108. Bakım personeli tarafından uygulanan puanlama sisteminin personelin de görüşü alınarak objektif bir yapıya kavuşturulması ve hangi davranışların artı ve eksi puana sebebiyet verdiğinin çocuklara anlayacakları şekilde belirtilmesi,³

³ 6/9/2022 tarihli 31945 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in Ödül ve sınırlamalar başlıklı 32’nci maddesi şöyledir. Madde 32: “(1) Ödül ve sınırlamalar, çocukların psikolojik ve sosyal gelişimini olumlu yönde etkileyecek şekilde yapılır. Çocuğun ödüllendirilmesi veya sınırlandırılmasına yönelik grup/ev sorumlusu tarafından yapılan teklif, kuruluş koordinasyon komisyonunca değerlendirilir.

(2) Eğitim-öğretim dönemleri sonunda teşekkür belgesi alan çocuklara bir harçlık tutarı, takdir belgesi alan çocuklara ve en az il düzeyinde ve resmi olarak düzenlenen akademik, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif etkinliklerde ve yarışmalarda dereceye giren çocuklara iki harçlık tutarı kadar ödül verilir. Bu kapsamda ayrıca gezi veya sosyal aktiviteler de düzenlenebilir.

(3) Günlük yaşam kurallarına aykırı davranmayı alışkanlık haline getiren çocuklara psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz etkilemeyecek biçimde sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere katılım ile izin kullanımına ilişkin sınırlamalar uygulanabilir. Kasten kişi veya eşyalarda maddi ve/veya manevi zarara sebebiyet veren çocukların bir aylık harçlığından, kuruluş koordinasyon komisyonu tarafından takdir edilecek oranda kesinti yapılır. Kesinti tutarı harçlık tutarının 3/4’ünü aşamaz.

(4) Ödül ve sınırlamalar ayda bir, yılda ise dört defadan fazla olamaz.

(5) Ödül ve sınırlamalar çocuğa yazılı olarak bildirilir. Sınırlamalar diğer çocuklara duyurulmazken, ödüllendirmeler diğer çocukların da bulunduğu ortamda çocuğu onurlandıracak şekilde açıklanır.”

109. Aynı Merkezde farklı evlerde kalan kardeşlerin mümkün olduğunca bir arada tutulması, bunun mümkün olmadığı hallerde ise daha sık görüşmelerinin sağlanması,

110. Aileleri ile görüştürülme konusunda kendilerine ümit verildiğinden şikâyet eden çocuklar için, ümit verilmeksizin gerçekçi çözümlerle çalışmaların devam ettirilmesinin sağlanması,

111. Merkezde, çocukların cep telefonu kullanımının her çocuk özelinde yeniden değerlendirilmesi,

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

112. Çocuk evlerinde kalan çocukların özellikle çocuk ve insan hakları konularında bilinçlenmelerini sağlayacak tarzda eğitim programlarına katılımlarının sağlanması ve bu alanlarda hem çocuklarda hem de personele yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması,

113. Dışarıdaki yaşamı, ülke ve dünyanın güncel durumunu takip edebilmeleri, akranlarıyla eşit şartlarda gelişebilmeleri, herkes gibi bilgi ve yeniliklere açık şekilde bir yaşam sürebilmelerinin sağlanması amacıyla ülke genelinde, çocuk evlerinde güvenli ve kontrollü kablosuz internet hizmetinin sunulması,

hususları tavsiye edilmektedir.